

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۲۰/۰۷/۱۴

داکتر عبدالواحد حیدری

خاطرات گذشته های پربار

قسمت دوم

ملاقات ها با محمد داود خان رئیس جمهور
۲ - شرح اولین پروژه شهر و مسکن , پروژه افغانی بی بی مهرو مینه کابل

مسکن یا گهواره انسان یکی از احتیاجت اولیه انسان ها است روی این منظور داکتر بشریار برای اولین بار در تشکیلات دولت اورگان مسکن را در پهلوی شهرسازی اضافه کرد و بنیگذار وزارت شهرسازی و مسکن در افغانستان شد که از جانب محمد داود خان رئیس جمهور مورد تائید قرار گرفت و برای بار اول پروژه مسکن افغانی بی بی مهرو مینه در مقابل پروژه روسی پیشسازی بلاک های مکرورایون که قیمت اپارتمان های خارج از توان مالی مردم بود پیشنهاد گردید , پروژه مسکن بی بی مهرو مینه در ساحه مکرورایون های سوم چهارم و پنجم امروزی تماماً توسط افغان ها مطالعه گردیده بود و ساختمان ها از مواد مخلی پخته وطنی و تا حد امکان از قوای بشری افغانی استفاده میشد

ساختمان ساحت رهایی به اشتراک مهندسان و انجیران افغانی طرح و به معرض تطبیق قرار گرفت هرروز که تیر می شد احساس ما در خدمت به مردم و آبادی وطن بیشتر می گردید. هنگامیکه من نقشه پروژه بی بی مهرو مینه که در سبک افغانی برای یک صد هزار نفر مردم شهر کابل در موقعیت فعلی مکروریان های سه و چهار طرح شده بود به مجلس وزراء جهت منظوری برده بودم و تشریح میدادم که این پروژه تماماً افغانی برای اولین بار در افغانستان همه کار های آن توسط شهرسازان، مهندسین و انجیران افغانی صورت گرفته است و ما به حکومت خویش ثابت می سازیم که پروژه افغانی بی بی مهرو مینه از بلاک های مکروریان های روسی که به شرایط اجتماعی و اقتصادی ما هم آهنگی ندارد بهتر خواهد بود. بعد از سوالات وزراء فیصله چنین شد تا قبل از شروع کار تمام پروژه دو بلاک نمونوی از پول دولت ساخته شده و ارزیابی گردد و بعداً پول تمام پروژه به اساس یک برآورد دقیق منظوری می گردد. در اخیر رئیس صاحب جمهور محمد داود خان به وزیر پلان چنین هدایت صادر کردند: «وزیر پلان ده میلیون افغانی را از بودجه انکشافی دولت جهت ساختمان دو بلاک نمونوی پروژه بی بی مهرو مینه تخصیص بدهد و این ده میلیون قربان تجربه و کار جوانان افغان ما شود تا آنها کار را آموخته و وطن را خودشان آباد نمایند»

این کلمات رئیس جمهور در من اثر فراموش نداشت و من مجلس بزرگی در ریاست شهرسازی و مسکن دایر کردم و به همه ابلاغ نمودم که نه تنها پروژه افغانی بی بی مهرو مینه منظور گردید بلکه رئیس دولت ده میلیون افغانی را قربانی شما ساخت تا شما کار یاد بگیرید و وطن را آباد بسازید. همه کف زدند و وعده هر نوع ایثار را برای وطن به من دادند.

نقشه های نهایی و ساختمانی ترتیب شد و سنگ تهادب اولین پروژه شهرسازی و مسکن تماماً افغانی برای رهپش یک صد هزار نفر در ساحه مکروریان سوم توسط انجیر غوث الدین فایق وزیر فواید عامه به حضورداشت اعضای کابینه وزیران و شاروال کابل و عده از کارمندان دولتی گذاشته شد. چون زمستان نزدیک شده میرفت ، کار ساختمان پروژه به شدت جریان پیدا نمود. ساختمان دوبلاک نمونوی دارای شش طبقه به سیستم اپارتمان و بلاک چهار طبقه آن به سبک

د پانو شمیره: له ۱ تر ۴

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

افغانی دارای حویلی فامیلی و تخت بام های حویلی دار بود که این نوع ساختمان در افغانستان جدید و مورد علاقه همه قرار گرفته بود.

بازدید رئیس جمهور از پروژه افغانی بی بی مهر و مینه ساختمان در طبقه اول رسیده بود، روز جمعه من تا ساعت یک بجه بعد از ظهر بالای تعمیر بوم و به طرف خانه رفتم و قرار حکایت کارگران، محمد داؤد خان رئیس جمهور بدون گارد و تشریفات به دیدن کار ساختمانی به ساعت یک و نیم بجه آمدند و با گلکار، نجار و سیم کار صحبت نموده و آنها را مورد تشویق و شفقت خویش قرار دادند. توجه کنید که در تاریخ افغانستان چند زمامدار جهت آبادی وطن بالای تعمیرات بدون گارد و محافظین رفته و مستقیماً با زحمتکشان و کارگران داخل صحبت شده اند که این کار را حتی تره کی، امین، کارمل و نجیب که خود را مدافع کارگران و زحمتکشان واد نمود ساخته بودند نه تنها اجرا ننموده اند بلکه آنها همیشه از ترس مردم با گارد و زره پوش و قوای نظامی و خاد رفت و آمد داشتند. گزارش فوق یگانه مثال نبوده بلکه صد ها مثال دیگر هم وجود دارد. چرا محمد داؤد خان و اعضای مجلس وزراء به پروژه افغانی بی بی مهر و مینه علاقه گرفتند. نخست برای اولین بار طرح و دیزاین شهرسازی، مهندسی و انجینیری پروژه تماماً توسط افغانها صورت گرفته بود و ثانیاً ما ثابت ساختیم که پروژه روسی مکروریان ها به منفعت افغان ها نبوده و مغایر شرایط اجتماعی و اقتصادی دولت افغانستان به وجود آمده است. پروژه خانه سازی مکروریان های شهر کابل

من باید در این جا تذکر بدهم که یک فابریکه مواد ساختمانی، پیش ساخته یا پریفابریکیت جهت ساختمانی میدان بین المللی هوایی کابل به کمک اتحاد شوروی در کنار میدان هوایی ساخته شد. بعد از ختم تعمیر ترمینل، روس ها دو پیشنهاد نمودند.

۱- یک ماستر پلان برای ۲۵ سال آینده شهر کابل طرح و ترتیب می دهند.

۲- فابریکه میدان هوایی را تعدیل نموده و به فابریکه خانه سازی جهت ساختمان بلاک های رهائشی اعیار می نمایند تا ماستر پلان شهر کابل جنبه تطبیقی پیدا نماید. چون قلت خانه در پایتخت کشور وجود داشت بناءً این دو پیشنهاد اتحاد شوروی از جانب حکومت افغانستان مورد قبول قرار گرفت و در نتیجه مکروریان های اول و دوم ساخته شد. ولی این مکروریان ها که به سیستم عقب مانده بعد از جنگ جهانی دوم عرض وجود نموده بود متأسفانه در افغانستان پیاده گردید که علاوه به شرایط اجتماعی و اقتصادی افغانستان و مردم آن تطابق نداشت و هم چنان طرح ماستر پلان ۲۵ ساله شهر کابل توسط یک گروه متخصصین شوروی که آشنایی از وضع املاک کابل و سبک کلتور افغانی نداشتند نیز تحت اجراء قرار گرفت. آقای وحید مژده در کتاب یادداشت های عبدالمجید زابلی چنین نوشته است (در مورد کارخانه خانه سازی و ساختمانی مکروریان ها وی نوشته بود ک کارخانه خانه سازی را اولین بار فرانسوی ها بوجود آوردند ولی چون غیر اقتصادی و پر مصرف بود این پروژه در فرانسه کنار نهاده شد. پس از جنگ جهانی دوم به علت تخریبات ناشی از جنگ و ضرورت به ساختن خانه ها در زمان کوتاه، روسها این کارخانه را از فرانسوی ها خریدند اما در شرایط کشور ما این پروژه بسیار پر مصرف و غیر اقتصادی است.)

ریاست شهر سازی و مسکن جدید تشکیل که به روحیه وطن دوستی و تشویق کارمند افغانی واجد شرایط به میان آمده بود. اشتباهات شوروی ها و غیر اقتصادی بودن مکروریان ها و غیر عملی بودن ماستر پلان شهر کابل را توسط راپور ها به محمد داؤد خان رئیس جمهور اطلاع داد. که در نتیجه پروژه افغانی بی بی مهر و مینه در جهت برگزیدن افغان ها و بر آمدن شان از زیر یوغ و تأثیر شوروی ها در کابل گام اول و بزرگ تلقی می گردید.

چنانچه بعد ها در هنگام استقرار حکومت کمونیستی خلق و پرچم همین پروژه بی بی مهر و مینه به مسکو ارسال شد روس ها همه خطوط اساسی پروژه را حفظ نموده و صرف بلاک های افغانی را به بلاک های روسی مکروریان سوم و چهارم تعدیل کردند و روس ها از نقشه طرح شده خود افغان ها دو میلیون رو بل یا دالر از دولت افغانستان حق الزحمه گرفتند. این استعمار افغان ها را از جانب روس ها حتی آقای انجینیر پیروز معین وزارت فواید عامه دوران کمونیستی اظهار داشت که رفقای شمالی یعنی شوروی ها ظلم کردند و نقشه خود ما را بالای خود ما به دو میلیون رو بل یا معادل دو ملیون دالر به فروشی رسانیدند.

در این جا باز قابل تذکر است که هر اپارتمان مکروریان روسی به صورت اوسط برای دولت به ده لک یا یک میلیون افغانی تمام شده بود و هیچ کارمند و کارگر قادر به خرید همچو اپارتمان های گران قیمت وجود داشت. در ابتداء همه اپارتمان ها خالی ماندند چون اپارتمانها خیلی قیمت و به شرایط زندگی افغانها تطابق نداشت. دولت مجبور شد میلیون ها رو بل و دالر را خساره بکشد و این اپارتمانها را به قسط طویل المدت توزیع کند که در نتیجه اگر ده الی بیست فیصد به مستحقین رسید ولی اکثریت آن باز به اشخاص غیر مستحق و مامورین واسطه دار توزیع گردید که نخست کمونیست های خلق و پرچم و امروز یک عده دیگر از پول ملت افغان بهره برداری کرده و می نمایند.

خا طرات داکتر عبدالواسع بشریار رئیس شهرسازی و مسکن و مشاور رئیس جمهور در ملاقات ها با محمد داود خان رئیس جمهور

۳ - تطبیق پروژه ریگ شاهرخ خان جلال آباد

کانتروال خودسری ها در پروژه ریگ شاهرخخان جلال آباد

در دفتر مصروف امضای مکاتیب بودم که تلفون وزیر فواید عامه آمد و بمن گفت که ترا رهبر عاجل خواسته است. من فوری به سرپاور رئیس جمهور مجید باز تلفون زده و وقت ملاقات را تقاضا نموده و به ارگ رفتم. رئیس جمهور به من چنین هدایت دادند: طبق یک راپور رسیده در پروژه ریگ شاهمرد خان در شهر جلال آباد مردم بدون اجازه خانه ساخته می روند و خودسری ها جریان دارد، تو فوری به جلال آباد برو از تمام ساحه عکس برداری نموده و جریان واقعیت این راپور را به من هرچه زودتر بیار (من به چشم گفته و اجازه خداحافظی را گرفتم و فردای آن روز با کمره عکاسی همراه با یک انجنیر به صورت عاجل به جلال آباد رفتم و نمرات خالی بدون ساختمان را عکس برداری نمودیم. دو روز بعد دوباره به دفتر رئیس جمهور رفتم و همه عکس ها را یکایک تشریح و توضیح نمودم که در ساحه خودسری رخ نداده است و صرف یک تعداد خانه ها که قبل از احداث پروژه در ساحه موجود بود و ما آنرا حفظ نموده ایم بعضی ها به اجازه شاروالی در اصلاح سازی و ترمیم خانه های شان اقدام نموده اند اما در خود پروژه طوریکه این عکس ها شاهد می باشد هیچگونه تخلف صورت نگرفته است. رئیس جمهور داود خان با تبسم به من گفتند خوب شد که واقعیت معلوم گردید پس چرا به من گاه گاه معلومات غلط میدهند و روحیه مرا مغشوش می سازند. من به جواب عرض کردم که ما آخرین کوشش خود را می کنیم تا خودسری صورت نگیرد و خوشحال هستیم که شما رهبر ما همیشه در تعقیب کار های ساختمانی هستید و برای ما خیلی تشویق کننده است.

خاطرات داکتر عبدالواسع بشریار رئیس شهرسازی و مسکن و مشاور رئیس جمهور در ملاقات ها با محمد داود خان

رئیس جمهور

۴ - مانستر پلان شهری جدید بامیان

ساحات تاریخی بامیان

والی بامیان به دفترم در ریاست شهر سازی و مسکن آمد که به یک کاپی نقشه شهر بامیان ضرورت دارد و می خواهد که اگر شهر در ساحه پلان شهری که از بازار موجوده دورتر است مردم علاقه به ساختمان ها نمی گیرند به جای دیگر در تپه گرزندوی مقابل مجسمه های بودا انتقال یافته و آباد گردد. من از والی صاحب پرسیدم که نظر ایشان در مورد چیست وی گفت که او هم به نظر مردم است. من به والی صاحب کمی از اهمیت آثار باستانی شهر بامیان توضیح داده و گفتم تا ساحات تاریخی و باستانی که سرمایه ملی افغانهاست حفظ و از خودسری تعمیرات جدید جلوگیری به عمل آید و علاوه باستانشناس ها می گویند که در قسمت پائین یک مجسمه بودا خوابیده هم قرار دارد که تا هنوز کشف نگردیده و ما باید این ساحات را نیز حفظ و از ساختمان های جدید جلوگیری نماییم. والی صاحب بامیان با توضیحات و عدم موافقه من از تغییر موقعیت شهر جدید بامیان ناخوشنود گردید. باز هم به ایشان وعده دادم که من موضوع را به وزیر صاحب فواید عامه و رئیس صاحب جمهور عرض می کنم تا هدایت در مورد بدست بیاورم.

چندی بعد این موضوع را به حضور داؤد خان توضیح دادم که والی صاحب بامیان می خواهد موقعیت شهر بامیان را تغییر بدهد و هدایت شما در مورد چیست؟ رئیس صاحب جمهور گفتند که والی بامیان به شهرسازی چه می فهمد. طرح پلان کار شما و تطبیق پلان کار شاروال و والی است پس به هیچ صورت موقعیت شهر را تغییر نداده و خصوصاً ساحات تاریخی را حتماً حفظ نمایید. بار دیگر محمد داؤد خان هدایت شان در مورد شهر بامیان از درایت و تدبیر عالی کار گرفته و تصمیم اتخاذ نمودند.

خاطرات داکتر عبدالواسع بشریار رئیس شهرسازی و مسکن و مشاور رئیس جمهور در ملاقات ها با محمد داود خان
رئیس جمهو

۵ - پروژه رهائشی قوای هوایی کندهار و ساحات رهائشی وزارت دفاع ملی

طرح پروژه های رهائشی وزارت دفاع ملی

محمد داود خان رئیس جمهور به دگر جنرال غلام حیدر رسولی وزیر دفاع ملی دستور دادند تا در آینده همه پروژه های رهائشی اردو به همکاری ریاست شهر سازی و مسکن صورت گیرد. پروژه ها شامل قطعات زمینی و هوایی بود. برای اولین بار من با دگر جنرال موسی خان قوماندان عمومی هوایی و مدافع هوایی و همراهی تورن جنرال کریم خان به دستور رئیس جمهور به شهر کندهار رفتم تا یک ساحه رهائشی در پهلولی میدان هوایی کندهار بنا گردیده و صاحب منصبان هوایی در خانه های آرام جهت دفاع از وطن به احتمال خطر تهاجم پاکستان زیست نمایند. در میدان هوایی ما توسط دگر جنرال عبدالعظیم خان قوماندان قول اردوی کندهار پذیرایی شدیم. من در اولین مشاهدات از ساحه متوجه شدم که موتر ها در خاک فرو می روند و حتماً خاک این منطقه مقاومتی زیاد نداشته و قیمت تهداب ها را بلند میبرد و ضمناً مشاهده کردیم که در منطقه آب تلخ زیاد است و جهت دستیابی به آب شیرین فاصله بیشتر را طی نمود. ما در بازگشت دو روز بعد به دفتر محمد داود خان مشرف شده و جریان را توضیح دادیم که ساختمان رهائشی قوای هوایی در پهلولی میدان بنابر کم بودن مقاومت خاک زمین و آب تلخ در منطقه جای مناسب نبوده و بهتر است این ساحه رهائشی در شهر کندهار در ارتباط مستقیم شاهراه قیر به میدان انتخاب گردد. رئیس جمهور از گزارشات ما خوشنود نگردیده و اظهار داشت که اگر ساحه میدان آب های تلخ است و خاک زمین آن مقاومت ندارد پس چرا امریکایی ها برای ما یک میدان بین المللی ساختند. به ما صریحاً دستور دادند تا به کندهار دوباره رفته و این بار یک راپور مفصل و تحریری برای شان تهیه نماییم. من به اسرع وقت دو گروپ انجنیران سروی و مواد ساختمانی را تحت نظر یک شهرساز به

کندهار اعزام نمودم و از والی و شاروال کندهار هم طالب کمک در وظیفه انجنیران گردیدم. بعد از دو هفته سفر و یک هفته ترتیب راپور من با دو جنرال های متذکره به شهر کندهار رفتیم و محتویات راپور را چک و ارزیابی نمودیم. این بار ثانی دو جنرال صاحبان در اتاق انتظار از من خواهش کردند چون موضوع تخنیک است باید من گزارش را به رئیس جمهور ارائه بدارم. من بار ها شنیده بودم که هر گاه محمد داود خان یک مفکوره داشته باشد کسی نظر او را تغییر داده نمی تواند و امر او قاطع بوده خصوصاً که این موضوع به امنیت ملی ارتباط به کشور پاکستان داشت که خیلی متخاصم به حکومت جمهوری افغانستان عمل می کرد و البته کار ما آسان نبود و من از خداوند طالب کمک شدم که گزارش من به حضور داود خان به خیر تیر شود. ما سه نفر به عرض احترام داخل دفتر رئیس جمهور شدیم و ایشان از جا برخاسته و ما هر چهار نفر در میز مجلس نشستیم. دو جنرال صاحبان مقابل و من در پهلوئی داود خان قرار گرفتم، من ایستاده شده و با کمال احترام خلاصه راپور را توضیح دادم که از نگاه شهر سازی و انجنیری ساختمان یک ساحه برای هفتصد فامیل صاحب منصب با تمامی تعمیرات عامه و سهولت های شهری در پهلو میدان مناسب نبوده و علاوه قوانین شهر سازی ساحه رهایشی را در نزدیک میدان نظر به اذیت صدا مجاز نمیداند و اگر ما ساحه دور تر را انتخاب نماییم و در شهر کندهار باشد تا این ساحه از تسهیلات شهر کندهار نیز مستفید گردیده و در قیمت ساختمان اقتصاد بیشتر را کمایی می نماییم. با این توضیحات من، داود خان چند لحظه در تفکر فرو رفت و با تبسم مدبرانه گفت آقای بشریار شما نمی خواهید که خانه ها در پهلوئی میدان هوایی باشد. من بار دیگر با کمال احترام عرض کردم که جناب شما به ما هدایت دادید دو بار کندهار رفتیم و هم راپوری توسط انجنیران ترتیب داده ایم که این راپور به خدمت شما تقدیم است و حالا تصمیم بدست شما هست هر چه شما امر می فرمائید ما آنرا به معرض اجرا قرار می دهیم این وظیفه من است که واقعیات ها را به شما عرض نمایم. باز محمد داود خان چند لحظه مکث کرد و این بار با پیشانی خیلی باز و چهره بشاش گفت: شما حق به جانب هستید و من نظر شما را قبول می کنم و آنچه انجنیران شما نظر داده اند. با شنیدن این حرف داود خان دفعتهاً به کله هم خطور کرد که چقدر یک عده مردم مغرض نا حق به داود خان اتهام بخشیده اند که وی منطق دیگران را قبول ندارد و همیشه نظر خود را تحمیل می نماید. حالا فهمیده شد که این حرف ها از اشخاص آغا بلی و متعلق است که در مقابل دلیل نمی گویند و صاحب صاحب می گویند و همین اشخاص در عقب به مذمت و بد گویی میپردازند. شیر آنست که سخن پیشرو گوید.

محمد داود خان در مقابل منطق و منافع ملی آنچه من چندین بار به چشم دیدم از تواضع و قناعت کار می گرفت. بعد از ختم جلسه به من هدایت دادند که تا دو الی سه هفته نقشه ساحه رهایشی قوای هوایی کندهار را نزدش ببرم و بعد مطابق آن و فیصله دولت سنگ تهداب آن گذاشته شود. این ساحه را خودم دیزاین نموده و در ریاست نقشه ها ترتیب و ماستر پلان آن را هماهنگ با ماستر پلان عمومی شهر کندهار ترتیب گردیده و به دفتر رئیس جمهور مشرف شدم که مورد علاقه شان قرار گرفت و امر کردند که ترتیبات شروع ساختمان گرفت شود. نقشه ها رسماً به ریاست ساختمان وزارت دفاع ملی هم ارسال گردید و بالاخره روز افتتاح پروژه رسید که سنگ تهداب را دگر جنرال عظیم خان و دگر جنرال موسی خان به همراهی تورن جنرال کریم خان و اینجاناب به حضور داشت والی و شاروال کندهار و صاحب منصبان قوای زمینی و هوایی گذاشته و خبر آن از طریق مطبوعات به همه مردم ابلاغ گردید. ناگفته نماند که صاحب منصبان علاقه زیاد از نگاه فامیل های شان به موقعیت شهر کندهار خیلی خرسند بودند و مرا بار بار در آغوش گرفتند و تشکری نمودند.

هموطنان عزیز چه روز های خوشبختی بود که ملکی و نظامی دوش بدوش جهت آبادی وطن و آرامی مردم کار می کردیم. در فکر هیچ یک از این صاحب منصبان در آن زمان نبود که بشریار یک ملکی را به قدرت خود روانه زندان نمایند یا ما ملکی ها صاحب منصبان خود را دیکتاتور و ظالم خطاب کنیم. من در این جا به روح دگر جنرال موسی خان دعا می کنم که چه شخص حلیم و جنرال متواضع، مسلمان و وطن دوست بود. دگروال عبدالقادر او را در قوماندانی اش به قتل رسانید تا خود را وزیر دفاع تحت نظارت روس ها بسازد. در حالیکه هر صاحب منصب اردو مدافع قانون اساسی کشور و ناموس ملی است یک عده چطور حاضر شدند جهت منفعت شخصی و مقام مزدوری که آن هم بقاء نکرد هموطنان بی گناه را به شهادت رساندند.

ما چند سفر دیگر در ولایات ننگرهار، مزار شریف و هرات نمودیم تا آهسته آهسته پروژه های رهایشی وزارت دفاع ملی به معرض تطبیق قرار گیرد ولی قوماندان اعلی اردوی ملی افغانستان محمد داود خان به شهادت رسید و او اولین رئیس جمهور افغانستان و اولین شهید راه آزادی و استقلال افغانستان در مقابل روس های ایستادگی کرد و به خلق و پرچم تسلیم نشد و نام نیک و اسم رهبر افغان پرور را کمایی کرد که من در این جا به این شهید ملی، تمام شهدای فامیل بی گناهش و جمله شهدای وطن درود می فرستم.

خاطرات پر بار يك خدمتگار افغانستان ادامه دارد ...